

Tekst 3a: INTERVIEW: Jarl Cordua vil gøre det passive Sprognævn¹ mere aktivt i kampen mod den engelske sprogimperialisme². Han frygter, at vores oldebørn ikke kan læse H.C. Andersen på originalsproget.

Andreas Esbjørnsen, 2. maj 2025, Weekendavisen

5

- Du er blevet kendt som anglicismernes banemand. Hvad var point of no return for dig, hvor du indså, at det danske sprog var ved at blive koloniseret?

»Er det simpelthen med vilje, at du siger point of no return? Der har været flere ahaoplevelser. En af dem er min 16-årige søn, som for nogle år siden kom hjem fra skole og kendte helt almindelige ord på engelsk, men måtte lede længe efter de tilsvarende danske ord.

En anden oplevelse har været, når jeg så tv, hvor jeg kunne observere mediemennesker vade rundt i anglicismer. Da Hans Engell, som ellers ikke er slem til det, begyndte at sige "big time", tænkte jeg: Okay, nu er det også overgået danskere i 70erne. TV 2 er fyldt med programmer, der har engelske titler, og DR har gudhjælpemig haft et program, der hed So Fucking Special. Det undrer mig helt vildt, hvordan man kan finde på at tage et så profant engelsk udtryk, som velopdragne borgere i engelsktalende lande aldrig kunne finde på at ytre offentligt, og så vælger man at bruge det i en programtitel på en skatteyderfinansieret udsendelse. Vi har også et kongehus. Nu ved jeg godt, at jeg begynder at bevæge mig ind i en zone, hvor det bliver lidt småfarligt, men det synes jeg også er okay. Kongehusets opgave er at være dansk. Det kan godt være, at de kommer fra Australien og Frankrig, men de har én opgave: at være mere dansk end dig og mig. Så vælger de at lave et motionsløb for hele familien, som bliver en kæmpe succes, og som jeg kun kan bakke op om. Men hvad kalder de det?

Royal Run.«

25 **- For nylig blev det kritiseret, at Den Danske Ordbog havde optaget arabiske ord som »inshallah«. Er det største aber dabei ved engelsk, eller er det alle sprogs indflydelse på dansk, som du frygter?**

»Jeg skal lige pointere, at jeg udtaler mig som Jarl Cordua og ikke på Sprognævnets vegne. Min største bekymring handler ikke om, at der kommer nogle enkelte arabiske ord ind i det danske sprog. Vi har allerede nogle i forvejen såsom algebra, alkohol og tariffer. Jeg ser ikke for mig, at vi allesammen taler arabisk om 30 år, sådan som jeg frygter det med engelsk. Problemet er altovervejende, at folk taler engelsk i helsætninger og hellere vil gå på arbejde og tale engelsk hver dag. At der en gang imellem bliver optaget ord på serbokroatisk, swahili eller kinesisk, gør mig sådan set ikke det store. Det vil jeg egentlig gerne omfavne, hvis der ikke findes tilsvarende danske ord i forvejen.«

35

¹ Dansk Sprognævn: statslig forskningsinstitution under Kulturministeriet, der fastsætter den danske retskrivning.

² den engelske sprogimperialisme: det at det engelske sprog breder sig og opnår indflydelse og magt i andre lande.

- Er der zoner i samfundet og sproget, som du anskuer for særligt udsatte?

»Erhvervslivet og forskningsmiljøerne, helt klart. Det er også de områder, hvor sprogforskere siger, at dansk har haft et domænetab. Hvis vi bare tager CBS³, så har de jo mange uddannelser, hvor de kun taler engelsk.

Jeg tror ikke, at dansk dør, fordi man har et par engelsksprogede linjer, men hvis det drejer sig om et helt universitet, hvor man pludselig kun taler engelsk, så kommer det danske sprog i fare. Det samme gør sig gældende for store virksomhedskoncerner, hvor dansk langsomt bliver fortrængt.«

- Hvad er worst case scenario for det danske sprog?

»Ja, der var den igen. Hvor er det skønt. Worst case scenario er, at vi ender ligesom Slesvig i første halvdel af 1800-tallet, hvor eliten i det daværende Sydslesvig i løbet af en generation holdt op med at tale dansk. Så begyndte bønderne også at holde op med at tale dansk, og sprogrænsen rykkede mod nord, indtil der kom en modreaktion, og det endte i krig. Jeg siger ikke, at vi ender i krig, men når man kan miste sproget i løbet af en generation, så kan det ske igen. Og det begynder med, at eliten, erhvervslivet, videnskabsfolk og den talende klasse hellere vil tale et andet sprog. Nu er det så bare engelsk i stedet for tysk.

Jeg frygter, at vores oldebørn ikke kan læse H.C. Andersen på originalsproget, men bliver nødt til at læse en engelsk oversættelse.«

- Mange ord, som vi tror er danske, stammer i virkeligheden fra græsk, latin, tysk og fransk.

Sprog er altid blevet påvirket udefra. Kæmper du ikke en losing battle?

»Jo, det gør jeg nok. Man kan ikke hælde beton ud over et sprog, det ved jeg godt. Men man kan godt gøre sin befolkning mere bevidst om deres sprog, og det handler om politik. Lad mig give nogle eksempler. I Norge og Island passer man meget bedre på sproget, end vi gør. De diskuterer, inden de skal optage et fremmedord i ordbogen, og finder hellere en oversættelse. I Israel er man gennem sprogpolitik lykkedes med at genoplive hebræisk, som ellers var et halvdødt sprog. Det ukrainske sprog har fået en kæmpe opblomstring i de områder af Ukraine, der ellers hovedsageligt talte russisk. Det handler om identitet. Og jeg synes ikke, at der er meget identitet ved at gå rundt og lyde som folk fra New York eller ghettområderne i Los Angeles og sige fuck i hver anden sætning.«

- Dansk Sprognævns raison d'être⁴ har jo altid været at registrere brugen af det danske sprog og ikke bestemme over sproget. Vil du ændre på det?

³ CBS: Copenhagen Business School

⁴ raison d'être: grund til at noget skal eksistere

»Det ville nok kræve en lovændring. Men jeg så gerne, at Sprognævnet fik lov til at spille en mere proaktiv rolle på det her område. Fik nogle flere muskler og noget autoritet til for eksempel at komme med udtalelser om, hvad man bør navngive ting i stedet for at bruge det engelske ord. Der sidder jo nogle ufatteligt begavede mennesker, som har viet deres liv til sprogforskning. Lad os nu
75 bruge deres kloge hoveder endnu bedre. Jeg håber også på, at Sprognævnet kan komme til at starte nogle flere diskussioner om vores sprog. Blandt mange hersker der en opfattelse af, at sproget er ligesom seksualdriften; den er umulig at styre. Men der siger jeg: Er vi nu helt sikre på det?
80 Skulle vi ikke gøre et forsøg, før det er for sent? Og jeg tror, at tiden er moden til det nu, hvor vi mentalt er ved at løsrive os fra Amerika. Nu mangler vi også bare at vriste os fri fra den århundredlange sprogpåvirkning, de har haft på os.«

Fakta

Sagen kort: Den politiske kommentator og anglofob Jarl Cordua er blevet udpeget af kulturministeren som nyt bestyrelsesmedlem af Dansk Sprognævn.

Nævnet har en lovbestemt rolle som passiv iagttagere af sproget, men Jarl Cordua tolker beskikkelsen af ham som et vink med en vognstang og bedyrer, at Sprognævnet skal til at spille en mere aktiv rolle som bolværk mod den engelske sprogkolonialisme.